

AL. ZUB, PE URMELE LUI VASILE PÂRVAN,

Editura Sport-Turism, București, 1983, 384 p. + 36 pl.

Sărbătorirea centenarului nașterii marelui savant Vasile Pârvan, în 1982, a prilejuit, cum era și firesc, apariția a numeroase studii, articole și comentarii ce au pus în relief, mai deplin și nuanțat, personalitatea pârvaniană. Sfirșitul anului 1982 a fost marcat de un eveniment cultural-științific deosebit, reeditarea principalei lucrări a savantului, istoric și arheolog, privind cunoașterea începuturilor istoriei poporului român „Getica. O protoistorie a Daciei“, (Editura Meridiane, București, 1983, 605 p., ediție îngrijită de Radu Florescu).

După momentul sărbătorec, prilejuit de centenarul nașterii savantului, interesul pentru fascinanta personalitate a celui ce a văzut lumina zilei pe meleaguri băcăuane, nu s-a estompat ci, dimpotrivă, s-a amplificat și fortificat, dovadă, între altele, apariția unei noi lucrări datorate dr. Al. Zub, excelentul exeget al vieții și operei lui V. Pârvan. Lucrarea se intitulează „Pe urmele lui Vasile Pârvan“ și a fost tipărită la sfirșitul anului 1983, în condiții optime, de Editura Sport-Turism.

O nouă carte despre V. Pârvan era așteptată și este necesară deoarece marele savant s-a înscris definitiv între permanențele spiritualității românești. Și dacă o nouă carte despre V. Pârvan era așteptată, cel mai indicat să o scrie era Al. Zub. De aproape două decenii, istoricul Al. Zub s-a angajat ferm în acțiunea de repunere în adevărata sa lumină și la dimensiunile sale reale a uriașei personalități pârvaniene. După o suită de articole, publicate în diverse reviste, printre primele fiind și cele apărute în paginile anuarului Carpica, I, 1968 („V. Pârvan. Corespondență inedită din vremea studiilor 1904—1909“ și „V. Pârvan — preocupări bibliografice și documentariste“), Al. Zub ne-a dăruit câteva lucrări ce au contribuit într-o măsură decisivă la cunoașterea vieții și activității savantului V. Pârvan. Amintim, în ordinea apariției, volumele : „V Pârvan. Corespondență și acte“, București, 1973, XXII + 499 p. ; „Vasile Pârvan — efigia cărturarului“, Iași, 1974, 492 p., monografie despre care Acad. Emil Condurachi scria, (în Secolul 20, nr. 11-12, 1977), că este „cea mai importantă operă de întregare a vieții și ope-

rei lui Vasile Pârvan în problematica generală a culturii și istoriografiei românești“; „*Vasile Pârvan — biobibliografie*“, București, 1975, LXXXIV + 402 p.; „*V. Pârvan — Scrieri*“, București, 1981, 690 p. (text stabilit, studiu introductiv și note de Al. Zub).

După acest travaliu îndelungat după ce ani de-a rîndul s-a aplecat cu venerație, pasiune și discernămint asupra vieții și operei pârvaniene, „harnicul și valorosul cercetător Al. Zub“, cum l-a caracterizat regretatul istoric și arheolog Radu Vulpe (cf. Prefața la volumul *Scrieri*, de V. Pârvan), este astăzi cel mai bun cunoscător al vieții și activității crea-tore multiple desfășurate de Vasile Pârvan. Dincolo de faptul, evi-dent important și semnificativ, că deține un important volum de date și fapte privind viața și activitatea deosebit de fecundă și înnoitoare în multe direcții a lui V. Pârvan, trebuie remarcat și reținut că puțini sînt cei care l-au înțeles pe marele savant ca Al. Zub. Toate acestea ne îndreptățesc să conchidem că Al. Zub este cel mai potrivit și compe-tent însoțitor într-o călătorie „pe urmele lui Vasile Pârvan“.

Cartea „*Pe urmele lui Vasile Pârvan*“, (382 p., text + o bibliografie selectivă, cuprinzînd principalele lucrări ale savantului și referințe asu-pra vieții și operei acestuia, și un util indice de persoane, locuri, insti-tuții, periodice, scrieri pârvaniene, completată cu o ilustrație, judicios selectată, ce ne înfățișează momente din viața și activitatea lui V. Pâr-van — de la părinții istoricului și casa natală din Perchiu, comuna Hu-ruești, la anii de studii în țară și străinătate, activitatea pe șantierele arheologice, prezența în viața științifică națională și internațională, pînă la imaginea ce a fixat pe peliculă „ultimul drum“ al savantului), nu este, cum s-ar putea crede la prima vedere, o nouă ediție a lucrării din 1974, *V. Pârvan — efigia cărturarului*, și nici doar o ediție revăzută și adă-gită, cum se întîmplă deseori cînd se revine asupra aceluiași subiect.

Cu modestia-i caracteristică, în Prefața la „*Vasile Pârvan — efigia cărturarului*“, apărută în 1974, Al. Zub nota „Cartea pe care o punem sub ochi cititorului... nu e biografia, nici exegeza amplă ce se așteaptă despre personalitatea istoricului, filosofului, animatorului. Lucrarea de față e însă o primă încercare de a-l prezenta mai pe larg în contextul social-politic și cultural al epocii“, evidențiînd mai ales „rolul său în dezvoltarea culturii românești“.

În Cuvîntul înainte la cartea „*Pe urmele lui Vasile Pârvan*“, Al. Zub apreciază pe bună dreptate, că a se opri din nou asupra lui V. Pâr-van nu i se pare abuziv. Nu este abuziv deoarece, așa cum remarcă Al. Zub, „o personalitate de anvergura lui Pârvan e sortită să mențină me-reu treaz interesul public“.

„*Pe urmele lui Vasile Pârvan*“ este o nouă lucrare în adevăratul în-țeles al cuvîntului și această nouă carte pune în evidență, înainte de toate, drumul ascendent al înțelegerii de către Al. Zub a vieții și operei marelui savant, în răstimpul de aproape un deceniu scurs între cele două apariții editoriale.

Conștient că în stadiul actual „ne lipsesc încă acele reconstituiri minuțioase care să sprijine un nou efort sintetic“ asupra personalității pârvaniene, Al. Zub a scris această nouă carte într-o colecție menită

„să pună pe cititor pe urmele marilor personalități din trecutul nostru istorico-cultural“, fiind profund convins că nu este „nimic mai instructiv decît să încerci a reface căile pe care a umblat un om de seamă, fie acestea pe tărîmul științei și artelor, sau căi reale, în sens propriu, bătute de-a valma cu alții ori de unul singur, în efortul atît de greu comprehensibil de autodefinire și de creație“.

Într-adevăr ce poate fi mai instructiv decît să reparcurgi, însoțit de acest excelent cunoscător al vieții și operei lui V. Pârvan care este Al. Zub, drumurile formării intelectuale, drumurile activității multiple pe tărîm științific, didactic, academic, drumurile parcurse ca animator și organizator al culturii naționale, de un om, a cărui „biografie înflăcărea-ză“ și care s-a bucurat în scurta-i viață de mari onoruri naționale și internaționale? Ce poate fi mai instructiv decît să reparcurgi drumurile vieții și creației celui care „la 20 de ani se află în redacția «Semănătorului», la 27 lua în primire o catedră universitară, la 29 intra în Academia Română, la 32 întemeia împreună cu alții un Institut pentru studiul Europei sud-estice, la 36 elabora un întreg program de resurrecție a culturii naționale și participa la organizarea unei noi universități, la 40 crea un Institut academic pentru studiul istoriei, filologiei și artelor la Roma, iar înainte de a împlini 45 se stingea, la jumătate de cale, după ce condusese cîteva instituții de rang național, inițiasse cercetări arheologice în toată țara, creînd o școală în acest domeniu, scosese două reviste de nivel european și publicase el însuși numeroase studii, mai ales de istorie antică, încheiate cu vasta sinteză de proto-istorie a spațiului carpato-danubiano-pontic, Getica, în timp ce dirija o editură, participa la reuniuni academice internaționale și stimula, ca secretar al PEN Clubului, viața literară din România“?

Datorită contribuțiilor lui Al. Zub, avem astăzi o imagine clară, de ansamblu, asupra vieții și activității creatoare a lui Vasile Pârvan. Rămîn încă de descifrat și pătruns nuanțe și sensuri ale acestui „vulcan de idei și gînduri“. Din acest punct de vedere „dosarul“ V. Pârvan rămîne deschis, și ne-o mărturisește chiar Al. Zub atunci cînd în ultima pagină scrie că „această carte, gîndită ca o călătorie pe urmele lui V. Pârvan, nu se termină cu o concluzie definitivă“, nici măcar cu un portret sintetic, ci cu sugestia unei deschideri“. Da, cu sugestia deschiderii spre cunoașterea tot mai profundă a acestei permanente a culturii românești.

„Călătorind“ pe urmele lui V. Pârvan, care a trăit mai puțin de 45 de ani și a desfășurat o impresionantă activitate științifică, didactică, academică, și organizatorică, ne întărim convingerea că marele savant a avut un adevărat *cult al muncii*, că a fost, cum remarca istoricul francez H. Focillon, „un tenace constructor al științei sale, al țării sale și al timpului său“, „un erou al datoriei față de cultura poporului său“ cum îl caracterizase, unul din distinșii discipoli ai magistrului și magistru el însuși, regretatul, istoric și arheolog, Radu Vulpe, căruia Al. Zub îi dedică, ca o pioasă amintire, cartea pe care o avem în față.

Figura unei prepersonalități de talia lui V. Pârvan, care a militat pentru propășirea culturii naționale, pentru a asigura independența spirituală a patriei, nu se estompează, prin trecerea timpului, ci dimpotrivă se conturează tot mai clar. Să ne amintim, în acest sens, de profunda viziune a lui Goethe care spunea că personalitățile cu adevărat mari sînt cele pe care trecerea timpului nu numai că nu le diminuează, ci le impune conștiinței viitorului proiectindu-le în adevărata lor lumină. Da, Vasile Pârvan este o asemenea personalitate, pe care trecerea timpului o profilează și luminează tot mai mult pe fundalul de aur al spiritualității românești.

Ioan MITREA